

Rok 2009 jest podwójną rocznicą Juliusza Słowackiego: 200-leciem urodzin i 160. rocznicą śmierci. Z tego powodu Sejm Rzeczypospolitej Polskiej podjął uchwałę o uczczeniu tych wydarzeń i ogłosił rok 2009 Rokiem Juliusza Słowackiego.

W pantheonie narodowych wieszczów epoki romantyzmu Słowacki zajął już w II połowie XIX wieku wysokie miejsce, pomiędzy Adamem Mickiewiczem a Zygmuntom Krasieńskim.

Słowacki, obok Mickiewicza, był twórcą narodowego dramatu polskiego, prekursorem ironii i groteski w literaturze polskiej, autorem poematów, liryków refleksyjnych i filozoficznych. Do dziś jest żywym źródłem inspiracji ideowej i artystycznej.

Urodzony w Krzemieńcu, zmarły w wieku 40 lat w Paryżu, był silnie związany z Warszawą, do której przybył 15 lutego 1829 r. W Warszawie rychło rozpoczął pracę w Komisji Rządowej Przychodów i Skarbu Królestwa Polskiego (po wybuchu powstania listopadowego przeniósł się do powstańczego biura dyplomatycznego księcia Adama Czartoryskiego). 3 marca 1831 r. opuścił kraj i wyjechał na zachód Europy, wprowadzając z misją dyplomatyczną, ale już jako „śpiwak rewolucji”. Sam poeta pisał później: „Wybuchnęła rewolucja – pierwszy głos, który dał się słyszeć ludowi, to był głos Słowackiego, wskrzyszający dawną wojenną pieśń Polaków [...]. Zmartwychwstanie narodu było chwilą zmartwychwstania poetyckich marzeń Słowackiego”. Do powstania przyłączył się jako sygnatariusz *Aktu jedności*, broniącego „wszelkimi siłami niepodległości Ojczyzny i sławy imienia polskiego”. Publikując swój *Hymn* w grudniu 1830 r. i styczniu 1831 r., stał się czołowym poetą powstania listopadowego. Utwory patriotyczne: *Oda do wolności* i *Kulik*, wydane razem w grudniu 1830 r. w formie broszury, świadczą, że właśnie w Warszawie Słowacki ukształtował się jako poeta narodowy. W styczniu 1831 r. napisał jeszcze – z inspiracji Adolfa Januszkiewicza – *Pieśń legionu litewskiego* oraz dwie pierwsze pieśni poematu *Żmija*.

Na emigracji wielokrotnie wracał do przeżyć z pierwszych miesięcy powstania listopadowego, spędzonych w Warszawie. Wspomnienia te pojawiają się w jego listach i tekstach literackich, gdzie rewolucyjną Warszawę przywołuje osiem razy. Trzykrotnie w twórczości wieszcza miasto to zostało ukazane jako centrum ideałów i walk rewolucyjno-niepodległościowych. Utwory Słowackiego, w których najsilniej zaznaczają się wątki warszawskie to: *Kordian* (1833), *Ofiarowanie z Poema Piasta Dantyszka* (1833) i *Uspoko-*

jenie (1845–47). Do wydarzeń powstania listopadowego nawiązuje także wiersz *Sowiński w okopach Woli* (1845).

Uspokojenie jest najbardziej poetycką wizją Warszawy, która powstała z genezyjskiej filozofii Słowackiego, mówiącej o rozwoju historii i wszechrzeczy w wyniku gwałtownych zmian form materialnych. Ten wspaniały opis miasta uprzedza inne motywy urbanistyczne, które pojawiły się w poezji europejskiej dopiero kilkadziesiąt lat później, na przykład w twórczości Artura Rimbauda.

Juliusz Słowacki był zawsze wrażliwy na aktualne wydarzenia w kraju oraz w Europie i komentował je w swojej twórczości w duchu rewolucjonizmu politycznego i narodowej racji stanu. „Ojczyzny nieśmiertelnej serce wielkie niech słysze ciągle w sobie bijące” – pisał w 1845 r. Od *Lilli Wenedy* poczynając poprzez *Sen srebrny Salomei*, *Zawiszę Czarnego* aż po *Króla Ducha* ukazywał Słowacki wielkość i tragizm narodu, który utracił wprawdzie niepodległość, ale odrodził się politycznie, bo tego wymaga genezyjska logika rozwoju wszechświata. Już we wczesnych wielkich dramatach, takich jak *Kordian*, *Balladyna*, *Horsztyński*, realizował swój program poezji narodowej.

Program ten pojawia się także w poemacie dygresyjnym *Beniowski* (1841), który jest szczytem artystycznych możliwości Słowackiego. Poeta, mistrzowsko grając motywami i konwencjami literackimi, polemizował w nim ze swymi przeciwnikami na emigracji.

Był już wtedy antagonistą Adama Mickiewicza, a ćwierć wieku później stanął tuż za nim w hierarchii „wieszczów narodowych” epoki romantyzmu.

Warto przypomnieć, że Słowacki – choć krótko – był związany z bankowością, kiedy przez kilkanaście miesięcy pracował jako aplikant Komisji Rządowej Przychodów i Skarbu Królestwa Kongresowego. Nie pozostawiło to wprawdzie śladów w jego poezji, pomogło jednak w życiu. Poeta prowadził zawsze dokładne rachunki, a w Paryżu grał – często szczęśliwie – na giełdzie, dzięki czemu mógł sobie pozwolić na prawie roczną podróż do Grecji, Egiptu i Palestyny. Powstały tam znane utwory, takie jak *Hymn o zachodzie słońca*, *Podróż do Ziemi Świętej z Neapolu* czy *Anhelli*.

Janusz Odrowąż-Pieniążek

Dyrektor Muzeum Literatury im. Adama Mickiewicza w Warszawie

NBP

Narodowy Bank Polski

200. rocznicę urodzin Juliusza Słowackiego, poety i dramaturga, jednego z najwybitniejszych twórców polskiego romantyzmu, Narodowy Bank Polski uczci emisją banknotu kolekcjonerskiego o nominale 20 zł. Będzie to trzeci banknot tego rodzaju, po pięćdziesięciozłotówce z 2006 r. poświęconej Janowi Pawłowi II i dziesięciozłotówce z 2008 r. upamiętniającej 90. rocznicę odzyskania niepodległości. Banknot zostanie wprowadzony do obiegu 23 września 2009 r.

Na stronie przedniej banknotu z prawej strony widnieje popiersie Juliusza Słowackiego. Część centralną zajmuje stylizowany wizerunek dworku w Krzemieńcu, który od kilku lat pełni rolę Muzeum Juliusza Słowackiego. Na tej stronie banknotu znajduje się również godło Rzeczypospolitej Polskiej.

Na stronie odwrotnej umieszczono z lewej strony fragment kolumny Zygmunta III Wazy na placu Zamkowym w Warszawie. U góry widoczne są wizerunki lecących żurawi. W środkowej części znajduje się reprodukcja fragmentu autografu wiersza *Uspokojenie*, a u dołu fragment Archikatedry św. Jana Chrzciciela w Warszawie.

Autorem projektów jest Maciej Kopecki, naczelny grafik Polskiej Wytwórni Papierów Wartościowych S.A. Twórcą projektu matrycy staloryntycznej banknotu jest Przemysław Krajewski.

Na podstawie zarządzenia Prezesa Narodowego Banku Polskiego w sprawie ustalenia wzoru i wielkości emisji banknotu o wartości nominalnej 20 złotych, upamiętniającego 200. rocznicę urodzin Juliusza Słowackiego oraz terminu wprowadzenia go do obiegu, od dnia 23 września 2009 roku banknot ten jest prawnym środkiem płatniczym.

Wielkość emisji: 80.000 szt.

Wymiary: 138 x 69 mm

Zabezpieczenia przed fałszowaniem

Zabezpieczenia papieru

- znak wodny – portret Juliusza Słowackiego z profilu;
- nitka zabezpieczająca z mikrodrokiem, z powtarzającym się napisem składającym się z oznaczenia nominalu „20 ZŁ” oraz jego odbicia lustrzanego.

Zabezpieczenia druku

- wklęsłodruk na stronie przedniej i odwrotnej – wyczuwalny dotykiem;
- mikrodruki offsetowe i staloryntyczne – napisy: „JULIUSZSŁOWACKI20ZŁ”, „NARODOWYBANKPOLSKI20ZŁ”, „NBP” i tytuły dzieł Juliusza Słowackiego;
- oznaczenie serii i numeru, w układzie poziomym na stronie odwrotnej banknotu u dołu z lewej strony oraz u góry w prawej części;
- farba zmienna optycznie – na stronie odwrotnej banknotu w prawym dolnym rogu oznaczenie nominalu „20” i z lewej strony u góry wizerunek żurawia, zmieniające kolor w zależności od kąta patrzenia ze złotego na zielony;

- farba opalizująca – na stronie odwrotnej banknotu u góry w środkowej części wizerunek żurawia;
- recto-verso – fragmenty wizerunku kalamarza i pióra, wydrukowane po obu stronach banknotu, uzupełniają się, tworząc pełny obraz;
- efekt kątowy pojedynczy – na stronie przedniej banknotu z prawej strony portretu widoczny w zależności od kąta patrzenia napis „2009” w układzie pionowym;
- wytłoczone – na stronie przedniej banknotu w lewej górnej części wizerunek żurawia wyczuwalny dotykiem;
- zabezpieczenia widoczne w świetle ultrafioletowym – na stronie odwrotnej oznaczenie serii i numeru u dołu z lewej strony i pojawiające się wizerunki dziesięciu lecących żurawi w środkowej części;
- oznaczenie dla niewidomych „XX” – na stronie przedniej w lewym dolnym rogu wyczuwalne dotykiem.

Banknot kolekcjonerski wydany z okazji 200. rocznicy urodzin Juliusza Słowackiego

Banknoty zostały wyprodukowane przez Polską Wytwórnę Papierów Wartościowych S.A.

Wszystkie monety i banknoty emitowane przez NBP są prawnym środkiem płatniczym w Polsce.

Jak i do rozwijania zainteresowania polską kulturą, nauką i tradycją.

Emisja wartości kolekcjonerskich stanowi okazję zarówno do upamiętniania ważnych historycznych rocznic i postaci, jak i do rozwijania zainteresowania polską kulturą, nauką i tradycją.

Oprócz monet i banknotów powszechnego obiegu NBP emituje także monety i banknoty kolekcjonerskie.

Narodowy Bank Polski ma wyłączne prawo emitowania znaków pieniężnych w Polsce.

Narodowy Bank Polski

NBP

NBP

Narodowy Bank Polski

Juliusz Słowacki
1809-1849

